

Aromia bungii, een bedreiging voor steenvruchtbomen in Europa

Ed Colijn, EIS Kenniscentrum Insecten

Aromia bungii werd onlangs voor het eerst in Europa aangetroffen. Deze forse boktor kan aanzienlijke schade veroorzaken in steenvruchtboomgaarden en mogelijk aan populieren. De soort wordt daarom als ongewenste exoot beschouwd, is inmiddels opgenomen op de quarantainelijst van de European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO) en is meegenomen in het door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit uitgevoerde programma Fytobewaking (verpakkingshout en import van *Prunus*-hout uit China en Italië).

Verspreiding

Aromia bungii, niet te verwarren met de in Nederland inheemse muskusboktor (*Aromia moschata*), is een Aziatische boktor die tot voor kort niet bekend was buiten zijn oorspronkelijke areaal. Dit areaal beslaat het oosten van Azië: China en Korea. Mogelijk leeft de soort ook in Mongolië, Taiwan en Vietnam maar daarover bestaat nog geen zekerheid. Elders in Azië is de soort geïmporteerd in Japan. De larven leven in Azië voornamelijk in perzik en abrikoos, en in mindere mate in pruim en kers. Afgezien van deze waardplanten wordt in diverse quickscans en risicobeoordelingen een groot aantal andere bomen en struiken als waardplant genoemd. Daaronder neem,

Bambusa textilis, dadelpruim, olijf, *Populus tomentosa*, Japanse abrikoos, *Prunus japonica*, Chinese vleugelnoot, granaatappel en *Schima superba*. Deze lijst is waarschijnlijk verre van compleet.

In 2008 werd deze boktor voor het eerst ontdekt buiten Azië: in Groot-Brittannië in houten pallets en in de Verenigde Staten in een havenpakhuis. De pallets in Groot-Brittannië waren opvallenderwijs afkomstig van een Nederlandse leverancier! In juli 2011 werd de soort voor het eerst in de Europese vrije natuur gevonden: in een kroosjespruim in de Duitse deelstaat Beieren. Op basis van de aanwezigheid van uitsluipgaten werd geconcludeerd dat de boktor daar al in 2008-2009 werd geïntroduceerd. De boktor is vervolgens vermoedelijke uitgeroeid, hoewel er een vrouwtje ontsnapte. Er zijn geen latere meldingen uit Duitsland. In 2012 volgde Italië met een eerste melding van circa 300 (!) besmette fruitbomen, hoofdzakelijk abrikozen, in de regio Campanië; in 2013 volgde een vondst van twee kevers in de regio Lombardije in de stam van een gekapte perzikboom. Later bleek dat al in 2010 volwassen exemplaren van *Aromia bungii* in Campanië waren gezien en gefotografeerd.

Herkenning

De volwassen kevers zijn tussen de 22 en 40 mm lang en vrij eenvoudig te herkennen. Afgezien van het helder rode halsschild zijn ze geheel zwartblauw tot zwart. Incidenteel komen geheel zwarte exemplaren voor. De dekschilden zijn glad, het halsschild heeft aan beide zijden een stevige doorn. De mannetjes zijn te onderscheiden van de vrouwtjes doordat ze veel langere sprieten hebben.

Aromia bungii zou verward kunnen worden met bepaalde kleurvormen van de in Nederland voorkomende muskusboktor. Laatstgenoemde is namelijk zeer variabel van kleur. Zeer donkere exemplaren zouden kunnen worden verward met de zwarte vorm van *Aromia bungii*. De muskusboktor heeft echter twee fijne ribben op de licht gerimpelde dekschilden terwijl de dekschilden bij *Aromia bungii* geheel glad zijn. Deze zelfde kenmerken zijn ook te gebruiken voor het onderscheid met de niet in Nederland voorkomende mediterrane ondersoort (*Aromia moschata ambrosiaca*) van de muskusboktor die een rood halsschild heeft. Het determineren van de larven is specialistenwerk.

Aromia bungii (Foto: Raffaele Griffò, Plant Health Service of Campania, Italia, <https://gd.eppo.int/taxon/AROMBU/photos>).

Schade en vestigingskansen in Nederland

Aromia bungii kan aanzienlijke schade veroorzaken in steenvruchtboomgaarden. Uit China wordt gemeld dat 30-100% van de bomen besmet kan raken. Waarschijnlijk kunnen ook andere populieren dan bovengenoemde *Populus tomentosa* worden geïnfecteerd. Daarom is de soort opgenomen op de Europese quarantainelijst. De vondsten in Duitsland, Italië, en in hout afkomstig van een Nederlandse leverancier in Groot-Brittannië bewijzen dat de kans dat *Aromia bungii* ook in Nederland zou kunnen opduiken niet denkbeeldig is. Het oorspronkelijke woongebied van de boktor heeft een klimaat dat wat extremer is dan de klimatologische omstandigheden in Nederland: de winters zijn er kouder en de zomers warmer. De soort blijkt echter in staat zich voor te planten in zowel het landklimaat van Beieren als het mediterrane klimaat van Italië. Populieren en diverse kersensoorten zijn in Nederland volop aanwezig. De kans dat de boktor zich kan vestigen wordt daarom door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit zeer waarschijnlijk geacht. *Aromia bungii* zou geïmporteerd kunnen worden via hout van aangetaste bomen (bijv. in de vorm van pallets) uit het oorspronkelijke areaal of de import van levende bomen vanuit besmette gebieden elders in Europa.

Melden

Voor deze soort geldt dat een waarneming gemeld moet worden aan de NVWA (via info@nvwa.nl of tel: 0900-0388), eventueel via EIS Kenniscentrum Insecten. Indien mogelijk, graag ook direct een monster opsturen naar het Nationaal Referentie Centrum, NVWA, Geertjesweg 15, Wageningen. Indien dit niet mogelijk is, kan in ieder geval geprobeerd worden een foto te maken om die samen met de exacte locatieaanduiding van de vindplaats door te geven.

Beelden van de larve, volwassen kevers, schade en bestrijding in fruitboomgaarden is te zien in een filmpje van de Italiaanse organisatie PSR Campanië op You Tube.

Link:

www.youtube.com/watch?v=GW3CL5vAazA

En zie verder de tekst over *Aromia bungii* op het soortenregister. Link:

http://www.nederlandsesoorten.nl/linnaeus_ng/app/views/species/nsr_taxon.php?id=174601

De Amoergrondel - Pieter Beelen, Sportvisserij Nederland

(zie ook artikel over de Amoergrondel van Frank Spikmans op pagina 8)

'Niet nog een grondel!' zullen de meeste sportvissers denken. Na de marmergrondel, de zwartbekgrondel, Kesslers grondel en de Pontische stroomgrondel is de koek nog niet op? Het is nog niet zo ver, maar deze grondel uit Oost-Azië is al in Duitsland gesignaleerd en er bestaat een grote kans dat de vis ook in Nederlandse wateren op zal duiken. Daarom vraagt Sportvisserij Nederland de aandacht van alle sportvissers om mee te helpen deze soort te signaleren.

Vang je een vreemde grondel?

Meld hem dan op www.mijnvismaat.nl of via de app.

Mijn VIsmaat

Kenmerken:

De vis is bruin met zwarte vlekken en de schubben zijn duidelijk zichtbaar. Hij heeft twee duidelijk gescheiden rugvinnen waarvan de achterste hoger is. De bek is bovenstandig.

Maak altijd een foto als je denkt dat je er een gevangen hebt.

Bij twijfel over welke soort het is kun je altijd mailen naar info@mijnvismaat.nl

Op de exoten zoekkaart is de Amoergrondel al opgenomen. Link:

www.sportvisserij nederland.nl/webwinkel/producten/?id=86&page=detail

